

Lest, sett og hørt

Studieplaner og studentliv i Oslo

Lykkelig er det medisinske fakultet som har en Øivind Larsen som skald, som kan besynge dets historie og hylle dets helter. Og viktigts av alt, være fakultetets felles hukommelse.

Øivind Larsen

Legestudent i hovedstaden – medisin på stadig nye måter

144 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal akademisk, 2002. Pris 198 NOK ISBN 82-05-31307-5

For oss som driver med vårt utenfor hovedstaden, er det ikke til å unngå at vi av og til løfter på øyebrynene når våre kolleger i Oslo melder at de har funnet på noe nytt. Som for eksempel problembasert læring i medisinstudiet (PBL), som ble omtalt i hovedstadsavisene som en banebrytende nyskaping da Oslo-fakultetet tok modellen i bruk i 1996, samtidig som vi i Trondheim tørket svetten etter tre års erfaring med vår nye studiemodell basert nettopp på PBL, fra 1993 (1). På den annen side kan verken Oslo eller Trondheim påberope seg noe egentlig farskap til metoden. Den kom til Norge som et pust fra den store verden – mest konkret som avlegger av nye studiemodeller i USA og Canada (2), samt fra Sverige og Nederland med inspirasjon fra Linköping og Maastricht.

Når slike nye ideologiske vinder innen medisinsk utdanning blåser over landet, kan det være grunn til å se seg tilbake og sette reformene i perspektiv. Det er nettopp det Øivind Larsen oppgir som begrunnelse for å utgi denne boken. Her får vi innblikk i Oslo-fakultetets skiftende syn på legestudentenes utdanning, helt tilbake fra den spede start med tre studenter ved Det Kongelige Frederiks Universitet i Christiania i selvstendighetsåret 1814.

Legestudent i hovedstaden er, som forfatteren selv sier i undertittelen, «– noen refleksjoner om legestudiet ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo og innføring av studieplanen Oslo96». Boken kom som en del av markeringen av at det første kullet med den nye studiemodellen gikk ut i 2002. Boken fortjener oppmerksomhet nå ved starten på et nytt studieår.

Boken kan leses på mange måter. Noen vil glede seg over et nostalgis tilbakeblikk på studentlivets fargerike innslag av skikkelser og hendelser, sære og betydningsfulle profesorer som mange fortsatt husker, og glimt fra auditorier, kurssaler og eksamenshendelser som antakelig ennå kan frembringe adrenalinstreke minner. Men forfatterens underliggende budskap er et annet. Vi aner en tenksom refleksjon over hva som skal til for å lage gode leger. Over at skiftende syn på utdanningens form og innhold egentlig rommer kapitler i en lang og sammenhengende historie. Tanker om hvordan pendelen svinger fra side til side i synet på forhold mellom teoretisk fordypning og praktisk læring, mellom vektlegging av sykehus eller alminnelig praksis som læringsarena, mellom stram struktur og studentstyrt læring, mellom fignaderte karakterer og bestått/ikke bestått. Alle disse temaene som vi i dag entusiastisk kaster oss over som om intet var tenkt før.

Øivind Larsens bok kan leses som en befriende åpning til våre forgjengeres verden, et forsonende innlegg som melder at lite av det vi holder på med er helt nytt under solen. Men ikke bare det. Vi aner en undertone av mild ironi overfor noen av de omveier studenter i dag må ta for å oppdage det åpenbare, f.eks. pensum, over at PBL-veiledere i prinsippet ikke behøver å inneha noen som helst spesifikk medisinsk kompetanse, over et nokså intetsigende overordnet læringsmål over at karakterene forsvant.

Forfatteren kommer stadig tilbake til sitt grunntema: Hva er kriteriene for at en studieplan er vellykket? At den faktisk har latt seg gjennomføre? Sett som revolusjon innenfra og nedenfra, skriver forfatteren at Oslo96 er noe nær et under i seg selv. Som et «case» i organisasjonsendring burde den så opplagt ha interesse for flere enn historikere. Men spørsmålet om suksess kan ikke stoppe der. Bakfor ligger spørsmålene om kvalitet, dette mangetydige ordet som noen av oss nå vegrer oss for å bruke i utdanningsreformenes tid. Men altså: Hvordan kan vi vite at de leger vi nå sender fra oss med PBL-merkelapp fra Oslo – og fra Trondheim for den saks skyld – har den bredde og dybde i sin utdanning som gjør dem skikket for de roller de skal fylle?

Slike spørsmål er så store at de sjelden lar seg besvare entydig, selv om Trondheim-fakultetet har prøvd (3), og Oslo annonserer at evalueringer er underveis. Forfatteren erklærer til og med at et kriterium for vellykkethet bør være at det finnes rom for justeringer, at studieplanen ikke er for rigid.

De endringer som nå ligger i luften for Trondheims del, vil antakelig falle i forfatterens smak: Mer vekt på begrepsbyggende undervisning, det noen vil kalle mer «akademi» på bekostning av omfanget av «praksis», noen tiltak for å løfte småfagene frem igjen, noen forslag om obligatoriske praktiske kurs der frivilligheten og studentstyringen har rådd. Samt en erkjennelse av at PBL har begrensninger som metode (4). Noe fagstoff egner seg fortsatt best til formidling ved forelesninger, universitetets klassiske pedagogiske metode.

I disse forandringenes tid er det godt at vi har fakultetet i Bergen som kontrollgruppe. Det er ikke skrevet i stjernene at den klassiske studiemodellen med en definert preklinikk og stor vekt på basalfag er noen dårlig modell.

Steinar Westin

steinar.westin@medisin.ntnu.no

Institutt for samfunnsmedisin

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
7489 Trondheim

Litteratur

1. Pettersen HB, Bovim G, Brodal P, Øgreid D, Fønnebo V. Medisinstudiet i Norge. Tidsskr Nor Lægeforen 1997; 117: 2798–803.
2. Johannessen T, Pettersen HB, Vatten L, Iversen O-J, Bjertnæs Aa. Hvorfor endre medisinstudiet – har vi noe å lære av universitetene i New Mexico, McMaster og Harvard? Tidsskr Nor Lægeforen 1992; 112: 1215–8.
3. Karlsen KAH, Vik T, Westin S. Det problembaserte legestudiet i Trondheim – ble det slik det var planlagt? Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 2269–73.
4. Westin S. Er det plass til en humanistisk dimensjon i medisinerutdanningen? Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 3765–9.

Det må ikke bli slik at det er dataskjermen de nye legene kommuniserer med, ikke pasientene??!!
Foto P. Hjordahl